

Leszek Grocholski

Stymulowanie innowacyjności poprzez politykę podatkową

Ekonomiczne Problemy Usług nr 106, 189-198

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

LESZEK GROCHOLSKI

Uniwersytet Wrocławski

STYMULOWANIE INNOWACYJNOŚCI POPRAZECZ POLITYKĘ PODATKOWĄ

Wprowadzenie

Minister finansów, mając na uwadze ciągły rozwój gospodarki opartej na wiedzy i potrzebę inwestowania w innowacyjność gospodarki, wprowadził do przepisów podatkowych ulgę podatkową związaną z wydatkami na nabycie nowych technologii.

Zgodnie z art. 18 b ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (dalej: ustawa CIT) inwestujący w nowe technologie mogą odliczyć od podstawy opodatkowania wszelkie wydatki na nabycie nowej technologii, ujęte w jej wartości początkowej.

Wydatki poniesione na nabycie nowej technologii podlegają odliczeniu w zeznaniu za rok podatkowy, w którym wpisano je do ewidencji, przy czym odliczyć można także wydatki poniesione na rok przed wprowadzeniem do ewidencji. W sytuacji gdy podatnik osiągnął stratę bądź dochód do opodatkowania jest niższy niż kwota przysługujących odliczeń, dokonuje się ich w pozostałej części w zeznaniach za kolejno następujące po sobie trzy lata podatkowe, licząc od końca roku wprowadzenia do ewidencji nowej technologii.

1. Ulga na nową technologię

W ustawie CIT przyjęto następującą definicję nowej technologii: „wiedza technologiczna w postaci wartości niematerialnych i prawnych, w szczególności wyniki badań i prac rozwojowych, która umożliwia wytworzenie nowych lub udoskonalanie wyrobów i usług i która nie jest stosowana na świecie przez okres dłuższy niż ostatnich 5 lat, co potwierdza opinia niezależnej jednostki naukowej w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz.U. nr 96, poz. 615)”.

W pracy uzasadniono, że pojęcie nowej technologii odnosi się między innymi do licencji na programy komputerowe oraz szeroko rozumianych systemów informatycznych, a także kosztów wdrożenia tych programów i systemów. Z przedstawionych w pracy informacji wynika, że za nową technologię mogą być uznane między innymi: programy finansowo-księgowo, systemy ERP, CRM, GIS, CAD, CAM, oprogramowanie bankowe i ubezpieczeniowe, telekomunikacyjne, monitorujące sieć, a nawet MS Office 2009.

Najważniejsze korzyści z ulgi na nowe technologie:

- możliwość odliczenia od podstawy opodatkowania do 50% wszelkich wydatków poniesionych na nabycie nowej technologii w określonym czasie (możliwe jednorazowe odliczenie);
- objęcie wyżej wymienionym odliczeniem nie tylko ceny nabycia, ale także wszelkich innych wydatków związanych z zakupem (np. kosztów kredytu, kosztów wdrożenia: instalacji, parametryzacji, szkoleń itp.);
- możliwość niezmienniej kontynuacji odpisów amortyzacyjnych;
- brak konieczności uwzględniania ulgi na nowe technologie w limitach pomocy publicznej, tj. możliwość korzystania z odliczeń.

Najważniejsze warunki skorzystania z ulgi na nowe technologie

Poniżej przedstawiono istotne z punktu widzenia pracy warunki skorzystania z ulgi na nowe technologie.

Forma nowej technologii: wartość niematerialna i prawna, np. licencja, *know-how*. Sposób pozyskania nowej technologii: nabycie w drodze umowy o przeniesienie i korzystanie z praw do niej.

Innowacyjność nowej technologii:

- nie jest stosowana na świecie przez okres dłuższy niż ostatnich 5 lat,
- umożliwia wytworzenie nowych lub udoskonalanie wyrobów i usług.

Innowacyjność nowej technologii musi zostać potwierdzona przez niezależną od podatnika jednostkę naukową w rozumieniu ustawy o zasadach finansowania nauki. Opinia może zostać zatem wydana między innymi przez podstawowe jednostki organizacyjne szkół wyższych.

Sporządzenie opinii na temat oprogramowania jako nowej technologii wymaga zbadania nie tylko daty wprowadzenia na rynek, ale również:

- środowiska wytworzenia oprogramowania,
- platformy bazodanowej i systemowej,
- funkcjonalności,
- procesów biznesowych,
- oraz najważniejszego, tzn. umożliwienia przez oprogramowanie wytwarzania nowych lub udoskonalanie wyrobów i usług.

Są to obszary wiedzy inżynierii oprogramowania. Dlatego autorami opinii na temat nowej technologii są często specjaliści inżynierii oprogramowania.

2. Oprogramowanie jako technologia

Mimo tego, że przedmiot technologia informacyjna wykładany jest w szkołach ponadpodstawowych i na I roku studiów, pewną barierę stanowi zrozumienie tego, że oprogramowanie jest technologią. Oprogramowanie można uznać za technologię między innymi na podstawie poniższych definicji.

Definicja z podręcznika do technologii informacyjnej dla uczniów szkół ponadpodstawowych, np.¹:

„**Technologia informacyjna** (*Information Technology*) jest zespołem środków (tj. urządzeń), narzędzi (tj. programów) oraz innych technologii służących wszechstronnemu posługiwaniu się informacją i łączeniu zastosowań z wieloma innymi technikami pokrewnymi”.

Definicja za słownika PARP²:

„**Technologie informacyjne i komunikacyjne** (TIK; *Information and Communication Technology – ICT*) to, najogólniej rzecz ujmując, narzędzia

¹ E. Gurbiel, G. Hnadt-Olejniczak, E. Kołczyk, H. Krupicka, M.M. Sysło, *Technologia informacyjna. Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum*, WSiP Warszawa 2008.

² *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, red. K.B. Matusiak, wyd. 2, PARP 2008, <http://www.pi.gov.pl/sloownik/sloownik.htm>.

pozwalające na komunikację między ludźmi. Technologie informacyjno-komunikacyjne, nazywane też technologiami informacyjnymi (IT), są technologiami związanymi ze zbieraniem, przechowywaniem, przetwarzaniem, przesyłaniem, rozdzielaniem i prezentacją informacji (tj. tekstów, obrazów, dźwięku). Obejmują one w szczególności technologie komputerowe (sprzęt i oprogramowanie) i technologie komunikacyjne”.

Potwierdzenie tego, że dane oprogramowanie nie jest stosowane w świecie przez okres dłuższy niż 5 lat od momentu wdrożenia, jest stosunkowo proste. W przypadku oprogramowania dostępnego na rynku producenci udostępniają datę wprowadzenia danego oprogramowania na rynek. Podają oni również informacje na temat różnic w stosunku do poprzedniej wersji. W przypadku oprogramowania dedykowanego, wyprodukowanego specjalnie na zamówienie klienta, za datę określającą, od kiedy jest ono stosowane w świecie, należy przyjąć datę zakończenia wdrożenia. Producenci oprogramowania podają również informacje o użytym środowisku programowania, a także platformie bazodanowej i systemowej.

3. Umożliwienie wytwarzania nowych lub udoskonalanie wyrobów i usług

Nowa technologia ma umożliwić podatnikowi wytworzenie nowych lub udoskonalanie wyrobów i usług. Niestety, ustawa Prawo podatkowe nie podaje definicji nowego wyrobu. Z pomocą przychodzą definicje i informacje na temat innowacyjności podane w *Podręczniku Oslo: Zasady gromadzenia i interpretacji danych dotyczących innowacyjności*³. Zgodnie z nimi: „Innowacja produktowa (*product innovation*) to wprowadzenie wyrobu lub usługi, które są nowe lub znacząco udoskonalone w zakresie swoich cech lub zastosowań. Zalicza się tu znaczące udoskonalenia pod względem specyfikacji technicznych, komponentów i materiałów, wbudowanego oprogramowania, łatwości obsługi lub innych cech funkcjonalnych”. Należy zwrócić uwagę na to że termin „produkt” jest stosowany na oznaczenia zarówno wyrobów, jak i usług.

Podręcznik podaje inną bardzo ważną informację: „minimalnym wymogiem zaistnienia innowacji jest, aby produkty lub usługi były nowe (lub znacząco udoskonalone) dla danej firmy. Nowe produkty (usługi) powinny

³ *Podręcznik Oslo: Zasady gromadzenia i interpretacji danych dotyczących innowacyjności*: http://www.nauka.gov.pl/fileadmin/user_upload/.../20081117_OSLO.pdf.

stanowić nowość dla firmy i wiązać się ze znaczącą poprawą w zakresie specyfikacji, aby mogły zostać uznane za innowacje”.

Potwierdzenie tego, że oprogramowanie umożliwia wytwarzanie nowych lub udoskonalanie wyrobów i usług, wymaga przeprowadzenia badania danego oprogramowania oraz sposobów jego wykorzystania.

W przypadku programu komputerowych, powołując się na funkcjonalność i stopień automatyzacji, można wykazać, że przyczyniają się między innymi do poprawy szybkości, niezawodności procesów biznesowych, zmniejszają prawdopodobieństwo błędów lub umożliwiają monitorowanie jakości i terminowości obsługi kontrahentów przedsiębiorcy. Udostępnione interpretacje ministra finansów potwierdzają, że systemy umożliwiające udoskonalenie obsługi kontrahentów mogą być uznane za nową technologię. Co więcej, minister finansów w wydanych interpretacjach indywidualnych potwierdził również, że nową technologią w rozumieniu przepisów podatkowych są również takie systemy, które tylko w sposób pośredni – poprzez udoskonalenie wewnętrznych procesów biznesowych – umożliwiają udoskonalenie jakości oferowanych produktów i usług (np. systemy ERP).

W przypisach podano przykłady indywidualnych interpretacji wydanych przez reprezentujących ministra finansów naczelników urzędów skarbowych lub dyrektorów izb skarbowych. Interpretacje te potwierdzają możliwość zastosowania ulgi na nabycie nowych technologii między innymi dla następującego oprogramowania usprawniającego procesy biznesowe, w tym również wewnętrzne procesy biznesowe:

- system klasy ERP⁴,
- oprogramowanie SAP wraz z wdrożeniem⁵,
- system wsparcia klientów i system MIS⁶,
- SAP ERP⁷,
- różnorodne oprogramowania wykorzystywane przez bank⁸.

⁴ <http://interpretacje-podatkowe.org/nabycie/pb1-423-23-06-kw>.

⁵ http://www.podatki.biz/artykuly/14_14173.htm.

⁶ <http://www.podatki.biz/interpretacje/0204329.txt>.

⁷ <http://poradnik.wfirma.pl/-czy-system-sap-erp-w-momencie-przyjecia-go-do-ewidencji-srodkow-trwalych-oraz-wartosci-niematerialnych-i-prawnych-moze-byc-uznany-za-nowa-technologie>.

⁸ <http://interpretacje-podatkowe.org/nowe-technologie/ipb5-423-496-10-2-am>.

Ostatnia interpretacja jest szczególnie interesująca. Wynika z niej, że za nową technologię może być uznane następujące oprogramowanie: oprogramowanie usprawniające wewnętrzne procesy obsługi transakcji klienta, oprogramowanie monitorujące infrastrukturę bezpieczeństwa i zarządzające nią (oprogramowanie umożliwiające centralne zarządzanie infrastrukturą bezpieczeństwa), oprogramowanie usprawniające obsługę operacji pożyczkowych banku, oprogramowanie służące do optymalizacji przebiegu księgowania, oprogramowanie służące do tworzenia bazy wiedzy i zarządzania nią, system do sprawozdawczości, oprogramowanie służące do tworzenia wzorów dokumentów i szablonów dokumentów i zarządzania nimi, system do kompensacji sald rachunków, oprogramowanie usprawniające obsługę należności, system usprawniający procesy w zakresie kart płatniczych i bankomatów, oprogramowanie w zakresie obsługi bankomatów i kart płatniczych, oprogramowanie wspomagające obsługę faktur, oprogramowanie służące do zwiększenia zdolności świadczenia usług bankowych po wystąpieniu awarii, oprogramowanie usprawniające informowanie klientów o stanie rachunków, oprogramowanie umożliwiające centralizację zarządzania kontami użytkowników w rozbudowanych systemach, oprogramowanie do wspomaganie decyzji kredytowych, system usprawniający procesy wewnętrzne w zakresie sprawozdawczości.

Minister finansów zgodził się z następującą argumentacją podatnika: „Systemy te umożliwiają m.in. bardziej konkurencyjne oraz sprawniejsze świadczenie usług na rzecz swoich klientów poprzez wdrożenie nowoczesnego oprogramowania, które dostarcza nowych rozwiązań i funkcji dla klientów Banku. Nabywane wartości niematerialne służą również wewnętrznemu usprawnieniu działań Banku oraz poprawie bezpieczeństwa klientów, co również przekłada się wprost na możliwość oferowania ulepszonych usług”.

Poniżej przedstawiono przykłady oprogramowania umożliwiającego wytwarzanie nowych lub udoskonalanie wyrobów i usług. Przykłady są zaczerpnięte z opinii sporządzonych przez autora, które zostały uznane przez urzędy skarbowe za wystarczające do uzyskania ulgi.

Umożliwienie wytworzenia nowych wyrobów

Przykładem oprogramowania, które umożliwia wytworzenie nowych wyrobów, są systemy CAD/CAM, które służą do projektowania, a następnie wspomaganie produkcji nowych wyrobów.

Innym przykładem jest moduł systemu ERP służący do planowania produkcji. Moduł taki pozwala zbudować model nowego wyrobu, który określa reguły odnośnie do połączeń elementów składowych i kalkulacji kosztów. Model wyrobu umożliwia tworzenie list składowych i marszrut produkcji.

Umożliwienie udoskonalania wyrobu

Przedstawione powyżej oprogramowanie CAD/CAM oraz moduły planowania produkcji systemu klasy ERP umożliwiają również udoskonalanie wyrobów.

Innym przykładem oprogramowania umożliwiającego udoskonalanie wyrobu jest oprogramowanie sterujące linią produkcyjną. Dzięki niemu produkowane wyroby charakteryzują się lepszymi parametrami oraz wyższą jakością. Oprogramowanie sterujące linią produkcyjną materiałów budowlanych umożliwia na przykład produkcję materiałów o wyższej wytrzymałości. Właściwości użytkowe dotyczące parametrów materiałów budowlanych są znacznie korzystniejsze w porównaniu z materiałami produkowanymi przez poprzednio użytą linią produkcyjną o małym stopniu automatyzacji.

Umożliwienie świadczenia nowych usług

Dla nowego banku, który zmienił profil działalności z obsługi wyłącznie firm na obsługę również klientów indywidualnych, wdrożenie systemu zapewniającego świadczenie usług dla klientów indywidualnych jest dobrym przykładem umożliwienia przez oprogramowanie świadczenia nowych usług. Również dobrym przykładem jest umożliwienie świadczenia usług bankowości elektronicznej dla banku, który przedtem takich usług nie świadczył.

Umożliwienie udoskonalania usług

Poniżej podano typowe uzasadnienia możliwości udoskonalania usług.

1. Dzięki wdrożeniu oprogramowania usługa jest świadczona bezpiecznie, bo finalnie jest wykonywana w pełni automatycznie. W systemie nie występują błędy powodowane niewłaściwą obsługą czy błędnymi danymi.

2. Wdrożenie systemu spowodowało:

- zasadniczą zmianę (poprawę) szybkości świadczenia usług,
- zasadniczą zmianę (poprawę) dokładności świadczenia usług (mniej błędów),
- zasadniczą zmianę (poprawę) obsługi świadczonych usług,
- zasadniczą zmianę (poprawę) jakości usług poprzez monitorowanie ich wykonania (terminowość).

3. Udoskonalanie usług można uzasadnić, opisując korzyści wynikające z udostępnienia przez system informatyczny nowych funkcjonalności.

4. Automatyzacja kontaktów z klientem poprzez Contact Center.

Wdrożenie systemu zapewnia automatyzację kontaktów z klientem. Dzięki dostępowi do kompleksowych danych pracownicy Contact Center widzą i wykorzystują aktualne oraz historyczne informacje o świadczonych usługach. Powoduje to szybszą i dokładniejszą obsługę klienta.

5. E. Śledzenie całego procesu obsługi przed- i posprzedażowej oraz świadczenia usług. System umożliwia klientowi śledzenie całego procesu świadczenia usługi, tzn. od momentu nawiązania pierwszych kontaktów, poprzez proces negocjacji, zawarcie umowy aż do nadzoru nad realizacją kontraktu (codzienny monitoring świadczonych usług), szczegółowego śledzenia procesu reklamacji i zgłaszania uwag co do jakości świadczonych usług oraz analizy przyczyn zakończenia świadczenia usług. Klient na portalu ma możliwość śledzenia czasu i parametrów wynikających z umowy dotyczącej poziomu świadczenia usługi, jak i status świadczonej usługi.

6. Dostarczanie wielowymiarowych raportów na temat usługi

Integracja komponentów systemu z modułem księgowo-kontrolingowym umożliwia bieżące, na przykład codzienne raportowanie do kadry zarządzającej klienta. Klient uzyskał możliwość otrzymywania raportów dotyczących usług w układzie organizacyjnym klienta (fizyczny, nie finansowy wymiar raportów).

7. Obsługa operacyjna i informacyjna dużych korporacji

Wdrożenie modułu hurtowni danych umożliwia świadczenie usług w sektorze dużych korporacji, gdzie niezbędna jest spójna i wielowymiarowa informacja na temat sposobu realizacji usługi w podziale na rozbudowaną geograficznie, zasobowo i organizacyjnie strukturę działalności klienta.

8. Kompleksowa obsługa wielu usług

System umożliwia współpracę konsorcjum, w którym wybrany wiodący podmiot odpowiada za całość świadczonych usług. Takie rozwiązanie pozwala na ograniczenie po stronie klienta zasobów niezbędnych do zarządzania nawet bardzo szerokim obszarem dostarczanych usług. Zarządzanie od strony klienta wieloma usługami, za które od strony konsorcjum odpowiada spółka, dzięki kontaktowi z jednym dostawcą – spółką i udostępnieniu klientowi danych przez system jest ekonomiczniejsze niż zarządzanie tymi samymi usługami, ale dostarczonymi przez wielu dostawców

Podsumowanie

Ulga dotycząca nowej technologii, choć może przynieść konkretne korzyści finansowe, nie jest zbyt popularna. W roku 2008 skorzystało z niej 11 firm, w 2009 – 26, w 2010 – 33, a w 2011 – 97 firm płatników podatku CIT. Warunkiem uzyskania ulgi jest między innymi przedstawienie opinii na temat nowej technologii. Biorąc pod uwagę to, że opinię taką mogą wydawać nie tylko samodzielnie prowadzące badania jednostki organizacyjne uczelni wyższych, współpracy uczelni z biznesem dotyczącej opiniowania nowej technologii nie można uznać za satysfakcjonującą. Autor sporządza opinie od czterech lat i śledzi ich akceptowanie przez organy ministra finansów. Podstawowym wynikiem pracy jest przedstawienie zaakceptowanych przez urząd skarbowy uzasadnień dotyczących uznania oprogramowania za nową technologię. Dzięki nim wyniki pracy mają konkretny finansowy charakter. Zaprezentowane przykłady mogą umożliwić efektywniejszą współpracę biznesu z uczelniami wyższymi.

Literatura

Gurbiel. E., Hnadt-Olejniczak G., Kołczyk E., Krupicka H., Sysło M.M., *Technologia informacyjna. Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum*, WSiP, Warszawa 2008.

Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć, red. K.B.Matusiak, wyd. 2, PARP 2008.

<http://www.pi.gov.pl/sloownik/sloownik.htm>.

Podręcznik Oslo. Zasady gromadzenia i interpretacji danych dotyczących innowacyjności, http://www.nauka.gov.pl/fileadmin/user_upload/.../20081117_OSLO.pdf.

<http://interpretacje-podatkowe.org/nabycie/pb1-423-23-06-kw>.

http://www.podatki.biz/artykuly/14_14173.htm.

<http://www.podatki.biz/interpretacje/0204329.txt>.

<http://poradnik.wfirma.pl/-czy-system-sap-erp-w-momencie-przyjecia-go-do-ewidencji-srodkow-trwalych-oraz-wartosci-niematerialnych-i-prawnych-moze-byc-uznany-za-nowa-technologie>.

<http://interpretacje-podatkowe.org/nowe-technologie/ippb5-423-496-10-2-am>.

STIMULATING INNOVATION THROUGH TAX POLICY**Summary**

Investment in new technology is not only a necessary condition for competitiveness. This investment also allows a tax deduction benefit - reduction of the tax base by 50% of the total expenditure on the acquisition and implementation of new technology. In practice, this means a tax savings of 9.5% of expenditure. The paper describes the basis on which the software can be considered as new technologies and take advantage of this tax deduction. To get the deduction calculation is necessary new technology opinion released by the leading independent scientific research. Such an opinion even though it is required by the tax law of a technical nature. It has to substantiate that the software is known in the world for no longer than five years, and allows the production of new or improvement of products and services. The preparation of such opinions requires a comprehensive knowledge of many areas of software engineering knowledge. The paper presents a synthesis of the author's experience of cooperation between universities and business, giving opinions on new technology. The synthesis was carried out on the basis made by the author during four years more than 200 opinions. As a result of these research are given interpretations of the Minister of Finance on the basis of which the software was considered new technology. Presented on what's working justifications tax authorities considered that the software allows for the production of new or improvement of products and services. The use of incentives for new technologies is not popular. Opinion does not seem a large number of universities. Work can encourage industry to establish cooperation with universities to advocate new technology.

Translated by Leszek Grocholski